

Novi podaci za biografiju Antuna Rozanovića

LupiĆ, Ivan; Bratićević, Irena

Source / Izvornik: **Anali Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku, 2024, 77 - 102**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.21857/y7v64t4dzy>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:446584>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

IVAN LUPIĆ, Odsjek za anglistiku i Odsjek za kroatistiku,
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
ivan.lupic@uniri.hr

IRENA BRATIČEVIĆ, Odsjek za klasičnu filologiju, Filozofski
fakultet Sveučilišta u Zagrebu
irena.braticevic@ffzg.unizg.hr

Izvorni znanstveni rad
UDK: 929Rozanović, A.(093)
821.124(497.5).09Rozanović, A.-94
DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/y7v64t4dzy>
Primljeno: 15. 6. 2024.
Prihvaćeno: 18. 9. 2024.

NOVI PODACI ZA BIOGRAFIJU ANTUNA ROZANOVIĆA

IVAN LUPIĆ I IRENA BRATIČEVIĆ

Sažetak: U radu se na temelju novih arhivskih istraživanja iznose i tumače dosad nepoznati podaci za biografiju Korčulanina Antuna Rozanovića. Poseban se naglasak stavlja na Rozanovićev boravak u Padovi, gdje je studirao pravo, na njegove obiteljske veze u Korčuli te na njegovo djelovanje unutar korčulanskog kaptola, gdje je nekoliko godina bio na položaju arhiđakona. U zaključnom dijelu rada detaljno se prikazuje nekoliko dosad nerazmatranih izvora, većinom pisanih Rozanovićevom rukom, koji govore o istaknutoj ulozi obitelji Rozanović u obrani Korčule od turskog napada iz 1571. te se analizira veza tih izvora s Rozanovićevim poznatim latinskim djelom *Obrana Korčule od Turaka*.

Ključne riječi: Antun Rozanović, *Obrana Korčule od Turaka*, Dalmacija, Padova, Mletačka Republika, znanost o rukopisima, hrvatska renesansa, novolatinska književnost

Keywords: Antun Rozanović, *Korčula Defended from the Turks*, Dalmatia, Padua, Venetian Republic, manuscript studies, Croatian Renaissance, Neo-Latin literature

Uvod

Život Antuna Rozanovića, korčulanskog arhiđakona i autora latinskog djela poznatog pod nazivom *Obrana Korčule od Turaka*, u kojem se vrlo živo i zanimljivo iz perspektive jednog od sudionika bitke opisuje turski napad na Korčulu iz 1571. godine, dosad je vrlo slabo istražen. Uz podatak da je bio arhiđakon korčulanskog kaptola ponavlja se još od ranog devetnaestog stoljeća tvrdnja da je bio profesor prava u Padovi, a u novije vrijeme nailazi se i na tvrdnju da je bio orguljaš i učitelj na Korčuli te da je držao predavanja u renesansnoj palači Ismaeli. Zadatak novih istraživača bio bi lakši da su svi oni koji su pisali o Rozanovićevu životu za svoje tvrdnje nudili dokaze ili da su, umjesto ponavljanja neprovjerenih podataka, pokušali saznati nešto novo na temelju proučavanja izvorne građe. Spominju se, tako, u literaturi različite godine Rozanovićeva rođenja, ne

nalazi se podatak o godini njegove smrti, ne saznaje se ništa o njegovim godinama u Padovi ili o njegovim kontaktima s drugim humanistički obrazovanim intelektualcima u Dalmaciji i izvan nje. Ostao je također sasvim neosvijetljen kontekst unutar kojega je nastajala *Obrana Korčule*. Namjera je ovog priloga uvesti nešto reda u dosadašnje biografske napise te iznijeti nove podatke za biografiju Antuna Rozanovića koje smo zasad uspjeli pronaći u domaćim i stranim arhivima. Nadamo se da ćemo time pružiti čvrstu, dobro dokumentiranu podlogu za buduća istraživanja jer bismo željeli da ovaj pisac u hrvatskoj kulturi zauzme istaknutije mjesto i da se njegova proslava Korčule bolje uklopi u naše pripovijesti o hrvatskoj renesansi. Konačno, identificiranjem nekoliko Rozanovićevih autografnih zapisa, uključujući i jedno pismo, omogućit će se drugačiji pogled na rukopisnu predaju njegovih latinskih djela, prije svega *Obrane Korčule*, te ostvariti preduvjeti za novo izdanje njegova opusa.

Padovanski dani

Zasluzni korčulanski starinar Matej Kapor prvi je – još godine 1841. – zabilježio da je Antun Rozanović bio profesor prava u Padovi, no njegova tvrdnja o Rozanovićevoj padovanskoj profesuri, koja se preuzima i posebno ističe u svim kasnijim biografskim zapisima o Rozanoviću, nažalost nije točna. Tvrdnja je lako provjerljiva. Pišući o korčulanskom humanistu Nikoli Petroviću, Kapor bilježi: "Korčulanskoj porodici Petrović pripadaju također i druge istaknute ličnosti: jedan Pavao Petrović, koji je, prema Facciolatiju, bio profesor prava na sveučilištu u Padovi 1545., a 1546. ga je naslijedio arhiđakon Rozanović, slavni junak Korčule, o kojem se nadamo nešto napisati u svoje vrijeme."¹ Vratimo li se, međutim, povjesničaru padovanskog sveučilišta Iacopu Facciolatiju, vidjet ćemo da Petrović i Rozanović nisu bili profesori na čuvenoj padovanskoj katedri prava, već da su tek kao stariji studenti kratko vrijeme držali nastavu iz *ars notaria*.²

Notarsko je umijeće kao nastavni predmet na vodećim talijanskim sveučilištima u drugoj polovici petnaestog stoljeća izlučeno iz humanističkog kurikula za *artes* i premješteno na studij prava, u kojem je imalo status svojevrstne "sluškinje" prava, osobito trgovačkog.³ U formalnom smislu bilo je jedna od škola (*scholae*) na kojoj su mogli predavati i stariji studenti koji su se željeli okušati u držanju nastave, za malu plaću

¹ "Alla curzolana famiglia Petreo altri distinti soggetti appartengono ancora: un Paolo Petreo, fu, al dire del Facciolati [sic] professore di giurisprudenza nell'Università di Padova nell'anno 1545; e nel 1546 ebbe in successore l'archidiacono Rosaneo l'illustre eroe di Curzola, di cui speriamo a suo tempo farne menzione"; Matej Kapor [Matteo Capor], "Biografia di Nicolò Petreo", *Gazzetta di Zara* 97 (1841.), 388.

² Nema sumnje da se Kapor oslanja na: Iacopo Facciolati, *Fasti Gymnasii Patavini ... ab anno MDXVII quo restituta scholae sunt ad MDCCLVI*, Patavii: Typis Seminarii, 1757., 194.

³ Paul F. Grendler, *The Universities of the Italian Renaissance*, Baltimore – London: The Johns Hopkins University Press, 2002., 455.

(*salario ... exiguo*) od 10 florena.⁴ U tim studentskim lektoratima (*lecturae universitatis*) nastavnici su se u pravilu izmjenjivali jednom godišnje, a novi bi preuzeli dužnost početkom rujna ili najkasnije u studenom.⁵ Bilo je ipak nekih iznimnih slučajeva u kojima je nastavnik napustio zaduženje usred godine. Prema Facciolatijevim izvorima, Rozanović je na mjesto predavača došao 13. ožujka 1547., jer je Pavao Petrović, koji je bio stupio na dužnost 28. srpnja 1546., napustio to mjesto prije vremena.⁶ Rozanović je predavao notarsko umijeće do 28. listopada 1548.⁷

Navedena godina 1547., u kojoj bi Rozanović trebao biti stariji student, odgovara podacima koji su o njemu sačuvani u zapisnicima o završnim ispitima i dodjeli doktorata na padovanskom sveučilištu. *Acta graduum academicorum Gymnasii Patavini*, naime, bilježe da su 3. svibnja 1549. za Rozanovića određena *puncta in iure civili*, odnosno nasumično odabrani odlomci iz ispitne građe o kojoj je trebao raspravljati pred povjerenstvom.⁸ Kandidat je imao oko 24 sata za pripremu, a sam ispit (*tremendum et rigorosum examen*) pred posebnim kolegijem doktora prava održao se 4. svibnja:

Dana 4. svibnja 1549., za gospodina Antuna Rozanovića. Student gospodin Antun Rozanović s Korčule ispitan je i položio je ispit iz civilnog prava, pri čemu nitko od prisutnih nije imao primjedbi, te su mu predana znamenja doktorata na ovom fakultetu bez prisutnosti javnosti jer je prethodno dobio oslobođenje od javne obrane.⁹

⁴ Iacopo Facciolati, *De Gymnasio Patavino syntagmata XII. ex ejusdem Gymnasii fastis excerpta*, Patavii: Ex Typographia Seminarii, 1752., 28.

⁵ P. Grendler, *The Universities of the Italian Renaissance*, 144; I. Facciolati, *Fasti Gymnasii Patavini*, 193-195.

⁶ "MDXLVI. v. kal. aug. Paullus Petreus Dalmata, in cuius locum anno sequenti III. idus martias suffectus est conterraneus Antonius Roseneus"; I. Facciolati, *Fasti Gymnasii Patavini*, 194. Slična zamjena usred akademske godine dogodila se kada je Koproanin Pulesini (Hieronymus Pulesinus), koji je počeo raditi u studenom 1521., potkraj svibnja 1522. prepustio mjesto (*locum cessit*) svom zemljaku (*conterraneo suo*) Petru Pavlu Vergeriju mlađem; I. Facciolati, *Fasti Gymnasii Patavini*, 193. Grmek je, pišući o hrvatskim studentima u Padovi, shvatio da je posrijedi samo lektorat notarskog umijeća, ali je omaškom izostavio Rozanovića s popisa predavača; Mirko Dražen Grmek, "Hrvati i Sveučilište u Padovi", *Ljetopis JAZU* 62 (1957.), 360.

⁷ I. Facciolati, *Fasti Gymnasii Patavini*, 194.

⁸ "Puncta d. Antonii Rosinei Dalmati in i. civ."; *Acta graduum academicorum Gymnasii Patavini: ab anno 1501 ad annum 1550*, prir. Elda Martellozzo Forin, Rim – Padova: Editrice Antenore, 1971., 357 (unos 3680). Vidi i P. Grendler, *The Universities of the Italian Renaissance*, 175.

⁹ "1549 maii 4. Pro d. Antonio Rosineto. Scol. d. Antonius Rosinetus de Curzula fuit examinatus et approbatus in i. civ. nem. pen. diss. fueruntque sibi tradita insignia doctoratus privatim in dicta facultate, optenta prius dispensatione de publica"; *Acta graduum academicorum Gymnasii Patavini*, 357 (unos 3681). Oslobođenje od javne obrane, koja se inače uobičajeno održavala sljedećeg dana u katedrali (Antonio Padoa-Schioppa, *A History of Law in Europe: From the Early Middle Ages to the Twentieth Century*, Cambridge: Cambridge University Press, 2017., 128), sudeći po *Acta graduum*, dobili su i drugi studenti Rozanovićeve vremena. Doktorska znamenja ili insignije bile su knjige iz pravne struke, zlatni prsten kao simbol braka sa strukom i troroga kapa (*biretta*), o čemu vidi P. Grendler, *The Universities of the Italian Renaissance*, 177.

U zapisnicima padovanskog sveučilišta Rozanović se pojavljuje još dvaput. Zabilježen je već 21. prosinca 1544. kao jedan od svjedoka dodjele doktorata iz obaju prava i vojnog privilegija Bernardinu Tespiju iz Udina.¹⁰ Drugi put bio je među svjedocima gotovo tri desetljeća kasnije, 26. lipnja 1572., kod dodjele doktorata iz obaju prava Hvaraninu Ivanu Ruskoviću (Ioannes Ruscus); tada je već i svećenik, *magnificus ac reverendus*, predstavljen kao doktor obaju prava i korčulanski arhiđakon.¹¹ Bilo je to razdoblje kada je u Mlecima – vidjet ćemo – tražio nagradu za svoju ulogu u obrani Korčule od Turaka 1571. godine. Kako je studij civilnoga prava trajao sedam do osam godina,¹² a studenti najčešće dolazili na studij s osamnaest godina,¹³ možemo zaključiti da je i Rozanović, koji je rođen 1524., došao na studij u Padovu s otprilike osamnaest godina, odnosno vjerojatno 1542. godine.

Obiteljske veze

Godina Rozanovićeve rođenja izvodi se iz njegove izjave u *Obrani Korčule* da će 30. listopada 1571. navršiti 47 godina.¹⁴ Prema sačuvanoj genealogiji obitelji Rozanović Antun je bio jedno od šestoro djece Ivana Krstitelja Rozanovića i Uršule rođ. Paporčić. Imao je tri brata (Franu, Filipa i Vicu) te dvije sestre (Katarinu i Margaritu).¹⁵ Ivan Krstitelj Rozanović, koji je doživio 86 godina, imao je dakle šestoro djece, a od njih devetero unučadi, pa se i u njegovoj oporuci ističe da je uzdržavao mnogobrojnu obitelj. Oporuku je sastavio vlastoručno 5. travnja 1573.¹⁶ Nakon uobičajenih legata bratimima, crkvama, samostanima

¹⁰ Svi svjedoci bili su tada, kao i Rozanović, *legum scholares*; Rozanovićevo ime navedeno je u obliku "d. Antonius Rosineus Dalmatus d. Ioannisbaptistae f."; *Acta graduum academicorum Gymnasii Patavini*, 213-214 (unos 3101).

¹¹ "d. Antonius Rosanuis i. u. doct. archidiaconus Curzolenis"; Monika Grdiša Asić, *Dubrovački studenti na Sveučilištu u Padovi od druge polovice 14. stoljeća do pada Republike*, doktorska disertacija, Zagreb, 2020., 278-279 (izvor: *Acta graduum* [1566-1575]: 455, unos 730).

¹² A. Padoa-Schioppa, *A History of Law in Europe*, 127.

¹³ P. Grendler, *The Universities of the Italian Renaissance*, 172.

¹⁴ Vidi Nives Pantar, *Antun Rozanović, Obrana Korčule od Turaka 1571: Rukopisi Državnog arhiva u Zadru i Državnog arhiva u Dubrovniku*, diplomski rad, Zagreb, 2012., 10. Latinski tekst tu, međutim, znakovito kaže "ako se ne varam" (*ni fallor*), što su naši prevoditelji izostavili; vidi Antun Rozanović, *Povijest korčulanske pobjede proti Uluz-Aliji, algjerskome polukralju, održane dne 15 kolovoza 1571 godine*, prev. P[etar] F[ranasović], Dubrovnik: Tiskom Dragutina Pretnera, 1871., 29 i Antun Rozanović, *Obrana Korčule*, prev. Ivo Matijaca, Korčula: Opatsko-nadžupni ured, 1971., 25. Rozanović na tom mjestu vjerojatno dvoji o danu, ne i o godini svog rođenja. Sasvim su promašene opetovane tvrdnje Gorana Kalogjere da je Rozanović rođen tek 1540. godine; vidi Goran Kalogjera, *Znameniti Korčulani*, Rijeka: Hrvatsko filološko društvo, 1995., 81; Goran Kalogjera, *Korčulanska pera: leksikon*, Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, 2003., 135; Goran Kalogjera, *Korčula koje više nema*, Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, 2005., 24.

¹⁵ Rodoslovno stablo Rozanovića sačuvano je u Rukopisnoj ostavštini korčulanske obitelji Arneri: Državni arhiv u Dubrovniku – Arhivski sabirni centar Korčula-Lastovo (dalje: HR-DADU-SCKL), RO Arneri, kutija 227, broj 4b.

¹⁶ Oporuku konzultiramo u prijevodu u *Izvorima za povijest otoka Korčule* Ante Kalogjere (strojopis u Državnom arhivu u Dubrovniku), sv. 7 (Oporuke stanovnika Korčule od 1540. do 1596., D30-42/7), list 90-92, te u originalu, koji se čuva u Državnom arhivu u Dubrovniku – Arhivskom sabirnom centru Korčula-Lastovo (HR-DADU-SCKL-75, Bilježnici Korčule za mletačke uprave, Oporuke, kutija bez broja, broj 2094).

i ubožnici, Ivan Krstitelj svoje je vinograde raspodijelio unucima, uz dodatak da ako tko od unuka umre u dječjoj dobi zemlju nasljeđuju njihovi očevi. Posebno se pobrinuo za ženu i kćer svojeg pokojnog sina Frane. Univerzalnim nasljednicima i opunomoćenicima imenovao je svoja tri sina – don Antuna doktora, Filipa i Vicu – kojima ostavlja "ljubav Božju" (*ali qual lasso lo amor de dio*). Oporuka je otvorena i objavljena 18. rujna 1574., pa pretpostavljamo da je u to vrijeme Ivan Krstitelj i umro, dakle tri godine nakon što je skupa sa sinovima branio Korčulu od Turaka.

Iz korčulanskih oporuka toga vremena vidljivo je da su Ivan Krstitelj, Filip, Vice i Antun vrlo često bili svjedoci, izvršitelji ili opunomoćenici.¹⁷ No Ivan Krstitelj, Filip i Vice pojavljuju se također i u ulozi javnih bilježnika te zajedno sa sljedećim naraštajem Rozanovića čine jednu od korčulanskih "obiteljskih bilježničkih kancelarija (Lettis, Azzali, Donadini, Rozanović, Mirošević, Španić, Arneri), u kojima je bilježnička služba bila tradicionalna, gotovo obiteljski nasljedna – od pokoljenja do pokoljenja".¹⁸ Sačuvani su tako u bilježničkim protokolima i u drugim vrstama dokumenata primjerci njihova rukopisa i notarski znakovi, a zanimljivo je da je Ivan Krstitelj katkad u potpisu upotrebljavao hrvatski oblik prezimena, *Roxenouich* ili *Rofenouich*.¹⁹

Za utvrđivanje godine Rozanovićeve smrti važan je rukopisni zbornik dokumenata *Directorium episcoporum ecclesiae Curzulensis* (*Biskupski direktorij korčulanske crkve*), sastavljen početkom sedamnaestog stoljeća. U njemu se nalazi izvještaj vezan uz oltar svetih Vincencija i Lovre u korčulanskoj katedrali sv. Marka, nad kojim je obitelj Rozanović imala *ius patronatus*.²⁰ Oltar je podignut oporučnom voljom svećenika Marina Papatčića, pa se dio njegove oporuke, sastavljene 1545. a otvorene nakon njegove smrti 1549., citira i u *Direktoriju*. Papatčić je za opće nasljednike odredio nećake Antuna, Franu, Filipa i Vicu Rozanovića. Patronatsko pravo nad spomenutim oltarom i uz njega vezane terete ostavio je svom nećaku Antunu, koji ima obavezu (a tako i njegovi nasljednici u budućnosti) moliti se za pokojne – navedene na posebnom popisu – na obljetnice njihove smrti (*pregar' Iddio in tutti gli anniversarii de li defunti li quali sono notati in un libretto*). U *Direktoriju* je pred listom na kojem je prepisan ekscerpt iz Papatčićeve oporuke

¹⁷ Tako, na primjer, Donko Mihovilov 1558. kao opunomoćenika imenuje Ivana Krstitelja ili "njegovog sina odličnog g. Antuna" (*Izvori za povijest otoka Korčule*, sv. 7, list 12), a 1569. Colica, kći Ivana Petrovića, traži da se za nju služi šest misa od kojih dvije treba služiti don Antun Rozanović te da se proda dio njezine kuće i tim novcem vrati don Antunu "za kredite koje je meni dao za razne potrebe i troškove u Veneciji" (*Izvori za povijest otoka Korčule*, sv. 7, list 78).

¹⁸ Marijan Sivrić, *Dubrovački i korčulanski notarijat tijekom stoljeća*, Dubrovnik: Državni arhiv u Dubrovniku i Časopis Javni bilježnik, 2002., 10.

¹⁹ Faksimil isprave za prvi oblik prezimena: *Izvori za povijest otoka Korčule*, sv. 12 (Spisi javnih bilježnika 4), list 11. Drugi oblik u HR-DAZD-11, Općinski arhiv Korčula, kutija 44, sv. 85, list 40v te sv. 87, list 219v (godina je 1524.).

²⁰ Župni arhiv Korčula, *Directorium episcoporum ecclesiae Curzulensis*, Pars secunda, list 19. Izvještaj o pravima, dobrima i teretima vezanima uz oltar za potrebe vizitacije biskupa Teodora Dieda 1612. podnio je Ivan Krstitelj Rozanović, sin Antunova brata Vice, a pravo patronata u tom je trenutku držao kanonik Antun Rozanović, sin Antunova brata Filipa. Zahvaljujemo Damiru Tuliću, koji nam je ustupio svoje fotografije *Direktorija*, kao i fotografije zapisnika korčulanskog kaptola iz istog župnog arhiva koje spominjemo ispod.

ulijepljen list s popisom pokojnika i datuma kada su umrli, a budući da je taj popis očito bio namijenjen nekom Rozanovićevu nasljedniku, na popisu se našao i sam Rozanović (*Obitus quondam reverendi domini Antonii Rosenei, nepotis testatoris*). Kako je dan smrti zapisan uz rub lista, izlzan je i prvi se dio ne vidi najjasnije, no nagađamo da je posrijedi brojka III. U nastavku datuma jasno je zabilježeno da je riječ o rujnu 1581. godine.²¹

Kako je, međutim, svećenicima koji su molili mise ključan bio dan i mjesec, a ne godina pokojnikove smrti, ne možemo uzeti godinu iz navedenog popisa kao sigurnu, posebno zato jer se ona ne slaže s drugim izvorima. Naime, jedan važan arhivski zapis nudi precizan *terminus ante quem* Rozanovićeve smrti, a s upravo navedenim popisom ne podudara se sasvim. U njemu se donosi dio Rozanovićeve oporuke zanimljiv i za njegovu osobnu povijest uoči turskog napada na Korčulu. Taj dio oporuke naime otkriva da je Rozanović dan prije sraza s Turcima u katedrali učinio zavjet, obećavši da će, ako preživi bitku, desetinu svoje imovine na Korčuli ustupiti kaptolu. Ta je desetina imala biti izuzeta onima koje je proglasio nasljednicima, to jest bratu Vici i nećacima Ivanu Krstitelju, Nikoli i Antunu (njihov otac Filip, Antunov brat, bio je već pokojni). Uime kaptola desetinu je izračunao svećenik Marko Costa, koji je odredio da kaptolu pripadne dio Rozanovićevih vinograda i zemlje; zauzvrat je kaptol imao slaviti pjevane mise četiri puta godišnje za umrle iz obitelji Paparčić i Rozanović. U zapisu je zabilježeno da je Costa desetinu izuzeo 13. ožujka 1581. "iz gore navedenog nasljedstva pokojnog velečasnog Antuna Rozanovića" (*ex supradicta haereditate quondam admodum reverendi domini Antonii Rosaneī*), prema čemu bi Rozanović bio pokojni već 13. ožujka 1581.²²

²¹ *Directorium episcoporum ecclesiae Curzulensis*, Pars secunda, list 18 (umetnuti popis) i list 19 (zapis o oltaru svetih Vincencija i Lovre). Imena pokojnika na popisu nisu navedena kronološkim slijedom po datumu smrti, nego po mjesečnom kalendaru od siječnja do prosinca, kao podsjetnik na koje se dane tijekom godine ima moliti za njihove duše. Na popisu uz ime Rozanovićeve majke Uršule stoji datum 13. studenog 1543.

²² HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 228, broj 244. Ekscerpt iz Rozanovićeve oporuke, koja nam inače nije poznata u cijelosti, glasi: "Et perchè l'anno del combattimento di Corciola, il giorno avanti esso combattimento mi trovo aver fatto un voto avanti l'altar del Santissimo Corpo di Cristo in la chiesa di S. Marco, che se Iddio me scapularà, io delli beni, che aveva in Corzula, me obligava dar al Capitolo di Corciola la decima parte della parte mia, per ogni et qualsivoglia pretension, che esso Capitolo potesse aver in qualsivoglia beni nostri, il qual voto fin il presente mai non hò publicato per alcuni miei rispetti, mà perche desidero che sia adempito, dò autorità al reverendo ms. prete Marco Costa, che lui bilanci la mia parte dell'eredità paterna, materna et avuncula da esimersi sì dalli nepoti, come anco dal fradel egualmente, et attribuir al Capitolo con desterità dell'una et l'altra parte, et iniungendo al Capitolo, che debba celebrar quattro messe cantate *in quattuor temporibus pro animabus* Paparcich et Rosaneorum secundum distributionem à Deo faciendam." Ekscerpt iz oporuke nalazi se unutar većeg zapisa u jednoj od knjiga nekadašnjeg kaptolskog arhiva, a prijepis koji mi konzultiramo u RO Arneri načinio je, kako se vidi iz potpisa, kanonik korčulanskog kaptola Jakov Arneri (1706.-1754.), naslovivši ga *Copia tratta da un libro esistente nell'Archivio di questo venerabile Capitolo segnato Littera A, ca. 31*. U uvodu oporuke Rozanović je naveden kao "admodum reverendus dominus Antonius Rosaneus olim vicarius, archidiaconus et canonicus huius Cathedralis Ecclesiae, iuris utriusque doctor". Dok nigdje u drugim izvorima nismo susreli podatak da je Rozanović obnašao i dužnost biskupova vikara, titula doktora obaju prava uz njegovo se ime navodi često. Nismo uspjeli ustanoviti kada ju je točno stekao; u zapisnicima padovanskog sveučilišta koje smo naveli uvijek je riječ samo o građanskom pravu. Antunovi nasljednici složili su se s izračunom Marka Coste, o čemu vidi HR-DAZD-11, Općinski arhiv Korčula, kutija 102, sv. 194, list 85r.

Kako desetina nije mogla biti izuzeta odmah po Rozanovićevoj smrti i kako se misa za njegovu dušu govorila u rujnu, najbliže će istini biti pretpostavka da je Rozanović zapravo umro početkom rujna 1580. Jedan tiskani izvor iz devetnaestog stoljeća, čiji su podaci inače vrlo točni no za koje njihov autor ne navodi uvijek gdje ih je našao, bilježi da je Rozanović pokojni već 1580. godine.²³ Jedan pak rukopisni izvor iz devetnaestog stoljeća bilježi da je Rozanović umro u Padovi.²⁴

Kanonik i arhiđakon

Titula koja se najčešće vezuje uz Rozanovićevo ime jest titula arhiđakona korčulanskog kaptola, ponajprije zato jer se na tom položaju nalazio 1571., kada je odigrao istaknutu ulogu u organizaciji obrane rodnog grada od turskog napada, i jer se na samog sebe u *Obrani Korčule* obično referira tek naslovom Arhiđakon. U dosadašnjim se prikazima Rozanovićeve biografije ne navode godine u kojima je obnašao dužnost arhiđakona, kao ni one kada je izabran za kanonika i kada je postao svećenik, a ti su podaci uz one koje već znamo važni prije svega zato jer nam pružaju čvršći okvir za razmatranje Rozanovićeve opusa.

Arhivski izvor koji bi mogao pomoći u određivanju godina Rozanovićeve kanonikata i arhiđakonata zapisnici su korčulanskog kaptola, tijela koje je od četrnaestog stoljeća vodilo brigu o katedralnom bogoslužju, kleru i materijalnim dobrima crkve. Sastojalo se od osam članova, a među njima je najviši status imao arhiđakon.²⁵ Zapisnici kaptola u razdoblju koje nas zanima vođeni su škrto, za sjednice koje su se događale rijetko, no ipak se u njima mogu pronaći novi podaci. Rozanović se u zapisnicima prvi put pojavljuje 1565. godine, na zasjedanju 8. srpnja, i već je tada zabilježen kao arhiđakon (*do. archidiaconus Anthonius Rosseneus*).²⁶ Pogledaju li se prethodne godine, titula arhiđakona posljednji se put prije 1565. javlja kod Anđela Gabriellija 1559.; za 1560.

²³ Nikola Ostoić [Nicolò Ostoich], *Compendio storico dell' isola di Curzola*, Zadar: Tip. di G. Woditzka, 1878., 16.

²⁴ *Indice degli Testamenti esistenti in quest'Antico Archivio di Curzola, compilato dal Diurnista Vincenzo Medin, l'anno ...*, list 16r, u: HR-DAZD-11, Općinski arhiv Korčula, kutija 561. Iako se za Rozanovića u ovom kazalu kaže da je "morto a Padova", njegova je oporuka očito zabilježena i u Korčuli, a nalazila se u starom korčulanskom arhivu. Na temelju neodređenog podatka koji kazalo donosi nismo mogli oporuku locirati među tisuću svezaka koliko otprilike obuhvaća stari korčulanski arhiv danas čuvan u Zadru, a nismo je pronašli ni među mnogobrojnim svescima korčulanskih bilježnika prebačenima iz Zadra u Dubrovnik, a iz Dubrovnika u Arhivski sabirni centar Korčula-Lastovo. U Medinovu kazalu Rozanovićeve oporuka nosila je broj 1668, a u Arhivskom sabirnom centru Korčula-Lastovo u Žrnovu baš se brojeve između 1620 i 1778 ne može locirati. Oporuku nismo našli ni pri pregledu ostalih spisa korčulanskih bilježnika koji su djelovali u posljednja dva desetljeća šesnaestog stoljeća (Jerka Baranovića, Niccolò Azzallija, Franka Goriglavića i Aleksandra Gabriellija).

²⁵ Ivo Matijaca, "Korčulanski kanonik, pjesnik i arheolog Jakov Salečić (oko 1678. – 1747.)", *Croatia Christiana periodica* 18/34 (1994.), 131; Ante Gulini, *Hrvatski srednjovjekovni kaptoli. Loca credibilia Dalmacije, Hrvatskog primorja, Kvarnerskih otoka i Istre*, Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2008., 112-113.

²⁶ Župni arhiv Korčula, Zapisnici korčulanskog kaptola 1459-1631, 40r.

nema zapisa, Gabrielli 1561. umire, a u zapisnicima za 1562., 1563. i 1564. nitko od članova kaptola nije naveden kao arhiđakon. Čini se da do ulaska Rozanovića u kaptol kanonika novi arhiđakon nije ni bio imenovan. Razlog tomu možda leži u činjenici što se za arhiđakona u pravilu određivalo osobu visoka stupnja obrazovanja. Vjerojatno je zbog toga uz Rozanovićevo ime u zapisniku istaknuta i titula *doctor*. Iz navedenog proizlazi da je Rozanović postao i kanonik i arhiđakon kaptola iste godine, to jest 1565., a to će biti u suglasju s podacima koje ćemo o njegovim kretanjima iznijeti ispod.

Sjednice korčulanskog kanoničkog zbora održavale su se većinom radi izbora onih kanonika koji će prikupljati desetinu žita i vina te radi izbora prokuratora, koji su brinuli za crkvene prihode i prihode kaptola.²⁷ Tako se u ovoj knjizi zapisnika može pratiti kada je tko izabran za desetinaru i za koji dio biskupije, ali se ne bilježi izriječno kada je tko uveden u kaptol ili biran na službu arhiđakona, a i druge službe bilježe se vrlo rijetko. Čim se pojavi u zapisnicima 1565. godine, Rozanović je postavljen za desetinaru, a iste je godine izabran i za prokuratora.²⁸ Zapisnik za 1566. i srpanj 1567. čak i ne navodi imena okupljenih kanonika. No u kolovozu 1567. kanonici su se pod vodstvom arhiđakona Rozanovića okupili u biskupskoj palači u prisutnosti novog korčulanskog biskupa, Benedetta Loredana. Tada je Rozanović iznova izabran za desetinaru.²⁹ Njegovo se ime, s titulom arhiđakona, na popisu kanonika ili desetinaru redovito pojavljuje i na zasjedanjima 1568., 1569. i 1570.³⁰ Iz 1571., godine turske opsade, zapisa nema, a na narednim sjednicama, 1572. i 1573., Rozanović se vodi kao odsutan (*absens a civitate et dioecesi*).³¹ Nažalost, u ovoj kaptolskoj knjizi ne nalazi se nijedan zapis iz razdoblja od 1574. do 1581. godine iako se čini da nijedna stranica nije propala. Sljedeće zabilježeno zasjedanje održano je u listopadu 1581., a Rozanovića ni tada ni kasnije nema na popisu, dok službu arhiđakona tada već obavlja Nikola Paus.³² Jedan drugi izvor, čija je vjerodostojnost upitna, bilježi 1575. kao godinu kada na mjestu arhiđakona Rozanovića zamjenjuje Paus.³³ Međutim, prema spomenutom *Biskupskom direktoriju korčulanske crkve*, za arhiđakona je 1574. godine izabran Nikola Draginić, i to nakon odreknuća Antuna Rozanovića, za kojega još

²⁷ I. Matijaca, "Korčulanski kanonik, pjesnik i arheolog Jakov Salečić", 131.

²⁸ Zapisnici korčulanskog kaptola 1459-1631, 40v, 41r.

²⁹ Isto, 42v-43r.

³⁰ Isto, 44v, 46v, 47r, 48r, 49rv.

³¹ Isto, 50v, 52rv.

³² Isto, 53v.

³³ Riječ je o popisu koji je u osamnaestom stoljeću dodan na zadnji list rukopisa pod naslovom *Istoria della chiesa di Curzola* koji se danas čuva pod signaturom R 3052 u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (u referiranju na rukopise nadalje: NSK). Ruka koja dodaje popis naslovljen *Archidiaconi di Corzola* nije ista kao ruka koja je sačinila prijepis navedenog djela. Riječ je o ruci poznatog korčulanskog povjesničara Antuna Paulinija, kako sudimo na temelju usporedbe s njegovim autografima sačuvanima u rukopisima NSK R 4043 i R 5534, no Paulini ne navodi izvor za svoje podatke. On kao početnu godinu Rozanovićeve arhiđakonata bilježi 1567., dok već za godinu 1575. navodi da je novi arhiđakon Nikola Paus. U svjetlu zapisnika korčulanskog kaptola Paulinijeva godina za početak Rozanovićeve arhiđakonata mora se uzeti kao kriva, a krivom će se pokazati i godina Rozanovićeve odstupanja.

saznajemo da se tada nalazio u Padovi kao mansionar, odnosno uživatelj jednostavnog beneficija.³⁴

Nismo za sada uspjeli ustanoviti kada je Rozanović zaređen za svećenika. Njegova ambicija da postane kanonik u Korčuli postojala je znatno ranije nego što ju je naposljetku 1565. ostvario. Svjedočanstvo o tome nalazi se u pismu Lodovica Beccadellija (1501.-1572.), dubrovačkog nadbiskupa od 1555. do 1564., koje je 29. lipnja 1556. uputio Antoniju Trivulziju, tadašnjem papinskom nunciju u Veneciji. Beccadelli ga moli za mirno rješenje spora zbog kojega su mu se obratila dvojica kandidata za upražnjeno mjesto kanonika u Korčuli, Antun Rozanović i Marko Kanavelić. Kanavelić je već do tada vršio službu đakona u korčulanskoj crkvi, a nakon što su i Rozanović i Kanavelić dobili jednak broj glasova za kanonika, biskupov je vikar odabrao Kanavelića.³⁵ Čini se da se Rozanović s time nije mirio pa se utekao Beccadelliju, koji je nad Korčulanskom biskupijom imao metropolitsku vlast, a isto je učinio i Kanavelić; zatim su obojica također uputila pisma u Veneciju, gdje su se nalazili i papinski legat Trivulzio i korčulanski biskup Pietro Barbarigo. Beccadelli je u dva navrata istaknuo da je riječ o siromašnoj sredini (*lis est de paupere regno; com'è piccola, così è povera*), kojoj tim više valja pomoći, a sam je zauzeo neutralnu poziciju ne zagovarajući nijednog od dvojice pristupnika, već moleći papinskog nuncija za posredovanje u mirnom rješenju te konačno predlažući da jedan kandidat dobije mjesto kanonika sada, a drugomu da bude obećano prvo sljedeće upražnjeno mjesto. Rozanovića u svom pismu Beccadelli opisuje kao "laika, doktora i za položaj podobnu osobu" (*laico, dottore, et persona ben qualificata*).³⁶

³⁴ "Die ultima Novembris 1611. Vocatus comparuit coram Reverendissimo Domino Episcopo qui supra Reverendus Dominus Nicolaus Draghineus canonicus et archidiaconus et exhibuit institutionem sui canonicatus, factam a Sanctissimo Gregorio papa XIII, datam Romae apud Sanctum Marcum anno 1574. die 8. Septembris, pontificatus eiusdem Sanctissimi Papae anno tertio, occasione resignationis eiusdem canonicatus factae a Reverendo Domino Antonio Rosaneo mansionario Patavii et nuper canonico Cathedralis ecclesiae Sancti Marci"; Župni arhiv Korčula, *Directorium episcoporum Ecclesiae Curzulensis digestum a Reverendissimo Domino, Domino fratre Theodoro Dedo Veneto ex ordine praedicatorum assumpto eiusdem Dioecesis episcopo, praesulatus sui anno primo*, 1611, Pars prima, 14r; slično je ponovljeno kao "Nicolaus Draghineus Archidiaconus creatus canonicus a Sanctissimo Domino nostro papa Gregorio 13. die 28. Septembris anno 1574. per resignationem canonicatus factam eidem Summo Pontifice a Reverendissimo Domino Antonio Rosaneo canonico mansionario Paduae tunc temporis commoranti"; isto, 18r. Prijepis pisma pape Grgura XIII. kojim dodjeljuje Nikoli Draginiću kanonikat i prebendu nakon što ih se Rozanović odrekao slobodnom voljom jer je postao mansionar u Padovi nalazi se među spisima Korčulanske biskupije iz vremena biskupa Augustina Kvinčića: Arhiv Dubrovačke biskupije, Korčulanska biskupija, kutija 3a, broj 6, 45r-47r. Vidi i Božo Baničević, *Korčulanska biskupija (1300.-1830.): prilog poznavanju povijesti Korčulanske biskupije u povodu 700. obljetnice njezina utemeljenja*, Split: Crkva u svijetu, 2003., 143.

³⁵ Potvrda Beccadellijevoj tvrdnji nalazi se među spisima Korčulanske biskupije u izvještaju generalnog vikara Anđela Gabriellija o provedenom postupku izbora (Arhiv Dubrovačke biskupije, Korčulanska biskupija, kutija 2, broj 2, 117r-118r).

³⁶ Marko Kanavelić, đakon, nalazi se na popisu kanonika u Zapisnicima korčulanskog kaptola za 1557. (31r) i u narednim godinama. Beccadellijeva pisma pisana većinom iz Dubrovnika u razdoblju od 1555. do 1560. čuvaju se u fondu Beccadelli u Biblioteca Palatina u Parmi, a objavljena su u izdanju: *Prepiska Lodovika Bekadellija, nadbiskupa dubrovačkog (1555-1560)*, prir. Snežana Milinković i Nikša Stipčević, Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, 2016.; pismo Trivulziju o izboru korčulanskog kanonika na str. 123-125. Iz Beccadellijeva navoda proizlazi da se Rozanović za mjesto kanonika natjecao kao laik.

Dubrovački nadbiskup ne samo da je bio dobro upućen u prikazani sukob nego je i na poseban način bio povezan s Rozanovićevom obitelji. "Otkako se nalazim u Dalmaciji" – piše on 9. lipnja 1557. mletačkom patriciju Matteu Dandolu, dakle godinu nakon što je propao Rozanovićev pokušaj da postane članom korčulanskog kaptola – "nijedna mi osoba nije više učinila niti sam ikomu toliki dužnik kao korčulanskom plemiću gospodinu Ivanu Krstitelju Rozanoviću [...] on i jedan njegov sin doktor, koji se zove Antun, učen i dobro odgojen mladić, od velike su mi pomoći u mojim potrebama."³⁷ Dandola je Beccadelli molio da se zauzme za sedamdesetogodišnjeg Antunova oca, koji se našao na meti proskripcije korčulanskoga kneza i koji se stoga zajedno sa sinom otputio u Veneciju pred dužda. Pojednostosti ovog slučaja ostale su neizrečene jer će ih, bilježi dalje Beccadelli, Dandolu prikazati mladi Rozanović. Nadbiskupu je stalo da se sve promptno riješi kako bi se Antun, koji se već nekoliko mjeseci nalazi kod njega u službi, što prije vratio u Dubrovnik.³⁸ Sva je, dakle, prilika da je Beccadelli nakon Rozanovićeve neuspješne utrke za kanonički položaj njega uzeo u službu i da mu je Antun bio jedan od pomoćnika. Problem s mletačkim knezom ipak se nije rješavao brzo jer Beccadelli početkom 1558. piše prijatelju iz studentskih dana, humanistu Carlu Gualteruzziju, kako je Dandolu povjerio "slučaj onih jadnih Korčulana" (*la causa di quei poveri Curzolani*) te kako Gualteruzzijevoj brizi povjerava Antuna Rozanovića, koji se i sada nalazi u Veneciji i kojega Beccadelli opisuje kao mladog doktora te kao dobri i kreposnu osobu koja ga je u izvjesnim poslovima služila na njegovo veliko zadovoljstvo.³⁹

Sljedeće se godine Rozanović nalazi na Korčuli, kako proizlazi iz pisma od 3. kolovoza 1559. u kojem ga Beccadelli, ponovno s preporukom, spominje korčulanskom biskupu Pietru Barbarigu, kada je biskup došao u posjet svojoj biskupiji.⁴⁰ No nedugo zatim Rozanović je na putu za Rim. Beccadelli 22. prosinca 1559. moli Gualteruzzija, koji se tada nalazio u Rimu, za pomoć jer Rozanović (*amico mio vecchio*) dolazi u Rim, a nikada nije bio u tom gradu. Rozanovićeva je nakana bila vidjeti Rim i usavršiti se u svojoj profesiji, no ne precizira se u pismu o čemu bi zapravo bila riječ.⁴¹ Nekoliko pak godina kasnije Beccadelli je trebao pomoć "svojega starog prijatelja". Bilo je to u vrijeme njegovih pokušaja da si uz odobrenje pape i uz suglasnost dubrovačkih vlasti osigura

³⁷ "Dapoi che sono in Dalmatia non ho havuto persona che m'habbia fatto più serviti, et a cui sia più obligato di ms Giovanni Battista Rosoneo nobile Curzolano [...] esso con un suo figliolo dottore detto ms Antonio dotto, et costumato giovone, mi sono di gran soccorso nelle mie occorenze"; *Prepiska Lodovika Bekadelija*, 216.

³⁸ "perchè ms Antonio suo figliolo potrà tornar a servirme in questo officio [...] ch'è stato qui meco già parecchi mesi"; *Prepiska Lodovika Bekadelija*, 217.

³⁹ "et vedete che in Vinetia si trova un giovone dottore detto ms Antonio Rosoneo da Curzola, di che ms Rocco vi potrà dar notitia, conoscetelo, et accarezzatelo per amor mio, ch'è da bene, et virtuosa persona, et me ne sono servito qui in certi affari, con gran mia satisfatione"; *Prepiska Lodovika Bekadelija*, 239, pismo od 3. siječnja 1558. Rocco je najvjerojatnije Rocco Cattaneo, Beccadellijev prijatelj kojemu je upućen veći broj pisama.

⁴⁰ *Prepiska Lodovika Bekadelija*, 328.

⁴¹ "Egli viene a Roma per vedere et ancho imparare qualche parte di quella pratica"; *Prepiska Lodovika Bekadelija*, 407.

nasljednika na nadbiskupskoj stolici kako bi je mogao i formalno napustiti. Protivljenja i spletke u samom Dubrovniku dovele su do pokretanja parnice protiv Beccadellija i njegova vikara Šimuna Menčetića pred Svetom Stolicom, o čemu nadbiskupa 1563. iz Rima izvještava Giovanni Battista Amalteo, donedavni tajnik Dubrovačke Republike. Iz pisma je razvidno da je Rozanović sudjelovao u parnici kao odvjetnik, odnosno da se tada nalazio u Rimu.⁴²

Navedeni podaci o Rozanovićevim kretanjima pedesetih i šezdesetih godina dobro se slažu s podacima koje je o Zavodu sv. Jeronima u Rimu početkom devetnaestog stoljeća prikupio Matej Kapor, a znatno kasnije objavio Ambroz Kapor, prema kojima je Rozanović postao član ilirske bratovštine sv. Jeronima, koja je upravljala gostinjcem Zavoda, 4. kolovoza 1560. Sljedeće godine, 13. travnja 1561., postaje sindik, a 1562. predsjednik bratovštine, i na toj funkciji ostaje do 1564.⁴³ Tijekom 1564. godine, dok se Lodovico Beccadelli nalazio u Pisi, Rozanović se zahvaljujući njegovoj preporuci u Rimu upoznaje sa zadarskim nadbiskupom Muziom Calinijem, kojemu idućih nekoliko mjeseci donosi pisma i vijesti koje dobiva od Beccadellija.⁴⁴ Iz Calinijevih pisama Beccadelliju razvidno je da su iza tog upoznavanja stajali dublji motivi i da je Calini razmatrao mogućnost da Rozanovića povede sa sobom u Zadar kao generalnog vikara nadbiskupije. Zanima ga čuti od Beccadellija informacije i mišljenje o tom Korčulaninu (*quel Curzolano*, kako ga naziva), nadajući se da bi se Rozanović zadovoljio malom plaćom (*come huomo di quel paese si contenterebbe idest si doverebbe contentare di poco*).

Calini u sljedećim pismima poslanima također iz Rima izvještava Beccadellija da razvija naklonost prema Rozanoviću, da mu se sviđaju njegovi maniri i da vjeruje da bi mu u Zadru Rozanović bio dobra *compagnia*, no također mu u lipnju 1564. javlja da Rozanović za nekoliko dana putuje u Dalmaciju jer želi vidjeti može li se zastalno nastaniti

⁴² Giambattista Morandi, *Monumenti di varia letteratura tratti dai manoscritti originali di monsignor L. Beccadelli, arcivescovo di Ragusa*, sv. I, dio 1, Bologna: Nell'Istituto delle scienze, 1797., 124.

⁴³ Ambroz Kapor, "Korčulani i Zavod sv. Jeronima u Rimu", *Croatica Christiana periodica* 7/11 (1983.), 113. Kaprovim podacima možemo dodati i to da je Rozanović 1562. godine, kada je bio predsjednik bratovštine, sastavio *Inventarium scripturarum quae reperiuntur penes Venerabilem Societatem S Hieronymi Illyricorum de Urbe*; vidi Ivan Črnčić, "Prilozi k razpravi: Imena Slojvenin i Ilir u našem gostinjcju u Rimu poslije 1453 god.", *Starine* 18 (1886.), 1.

⁴⁴ Muzio Calini (1525.-1570.) postao je 1554. generalni vikar Zadarske nadbiskupije za vrijeme nadbiskupstva njegova pokrovitelja Luigija Cornara. Godinu poslije Cornaro se povlači, a Calini postaje zadarski nadbiskup 1556. te se tijekom boravka u Dalmaciji sprijateljuje s Beccadellijem. Godine 1560. pozvan je u Italiju kako bi sudjelovao u radu Tridentskog koncila; između ostalog, bio je član komisije zadužene za sadržaj novoga katekizma, misala i brevijara. Kako komisija nije završila posao u Trentu, nastavila ga je u Rimu, gdje se Calini susreće s Rozanovićem. Početkom 1565. Calini se vratio u Zadar, no sljedeće godine uspijeva dobiti biskupiju u Terniju i, kako je već dugo želio, zauvijek napustiti Zadar: "in fatti quella Dalmatia è dura cosa", kako piše Beccadelliju; Alberto Marani, "Lettere di Muzio Calini a Ludovico Beccadelli", *Commentari dell'Ateneo di Brescia per l'anno 1969*, Brescia: Tipo lito Fratelli Geroldi, 1971., 80. Više o Caliniju: Vittor Ivo Comparato, "Calini, Muzio", *Dizionario biografico degli Italiani* (mrežno izdanje).

u Korčuli.⁴⁵ Rozanović se tako ipak vraća na Korčulu, a Lodovico Beccadelli, koji više nije na nadbiskupskoj dužnosti, ne prestaje ga zagovarati. Tako je novom dubrovačkom nadbiskupu, Crisostomu Calviniju, u pismu od 2. prosinca 1564., upravo Rozanovića preporučio za auditora, odnosno prislušnika crkvenog suda: "Ako Vam zatreba auditor, prema mojem sudu najbolje što biste mogli učiniti je uzeti gospodina Antuna s Korčule, koji ima iskustva s ljudima i poznaje jezik i stil Rima, uživa dobar glas i čini mi se da nije pohlepan na zaradu; savjetovao bih Vam da mu date do tri škode na mjesec, uz životne troškove za njega i za jednog slugu ako ga bude htio imati."⁴⁶ Unatoč ovoj preporuci bivšeg nadbiskupa, Rozanović ostaje na Korčuli te sljedeće godine ulazi u korčulanski kaptol sv. Marka i postaje njegov arhiđakon. Na tom će ga položaju zateći turski napad na Korčulu 1571. godine.⁴⁷

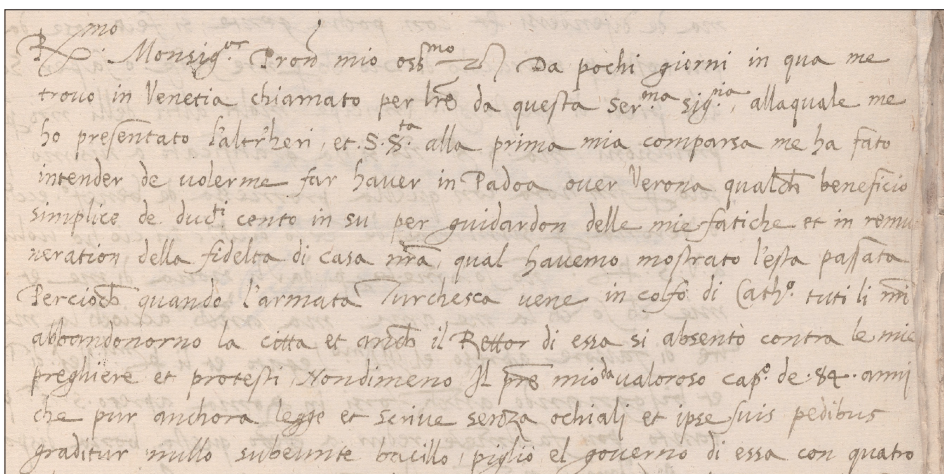
U potrazi za nagradom

Zadnje desetljeće svoga života Antun Rozanović proveo je izvan Korčule, a bilo je obilježeno njegovim nastojanjem da za sebe i svoju obitelj osigura dostojnu nagradu zbog važne uloge u obrani grada od Turaka u kolovozu 1571. godine. To nastojanje usko je povezano s njegovim latinskim djelom *Obrana Korčule*. Upravo kako bi se to djelo bolje razumjelo, te kako bi se mogao steći nešto pouzdaniji uvid u povijest njegove rukopisne recepcije, potrebno je saznati što više o Rozanovićevim aktivnostima nakon što su Turci uspješno odbijeni od grada. Posebnu pozornost zaslužuju preživjeli no dosad nerazmatrani dokumenti u kojima se u više navrata opisuje uloga koju su Rozanovići kao obitelj odigrali tijekom opsade, čime dobivamo prvorazredan materijal za usporedbu s literarnom latinskom obradom po kojoj je Rozanović ostao poznat. Neki od tih dokumenata pisani su rukom samog Rozanovića, što će nam dalje omogućiti da u rukopisnoj predaji Rozanovićeve *Obrane Korčule* prepoznamo i njegov autograf, a onda i da saznamo u kakvu odnosu on stoji prema preživjelim prijepisima.

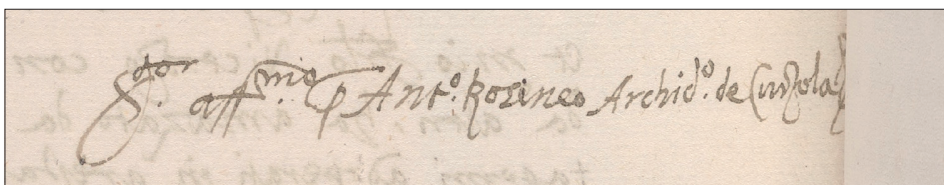
⁴⁵ "Con lui non mi sono ristretto ad altro particolare, havendomi mostrato desiderio di voler provare, se può fermarsi alla patria: ma in generale si è offerto a ogni mio servitio"; A. Marani, *Lettere*, 78, 80, 81, 89 (citat). Iz Calinijevih se pisama saznaje i da je Rozanović bio u kontaktu s Paolom Manuzijem (A. Marani, *Lettere*, 85) te da je i kasnije, s Korčule, Caliniju povremeno slao pisma (A. Marani, *Lettere*, 121).

⁴⁶ "Si bene se potrà havere un' Auditore [...] a mio iuditio non potreste far meglio, c' haver Messer Antonio da Curzola, ch' è pratico delle genti, et sa la lingua, et lo stile di Roma, et è huomo da bene, et non mi pare avido di guadagno; vi consiglierai a darli sino a tre Scudi il mese, et le spese a lui, et a un Servitore se lo volesse tenere"; G. Morandi, *Monumenti di varia letteratura*, 146. Vidi i Josip Torbarina, "Fragmenti iz neizdatih pisama nadbiskupa Lodovika Beccadellija (1555-1564)", *Dubrovnik: mjesečna ilustrovana revija* 1/9-10 (1929.), 340 te Žarko Muljačić, "Novi podaci o dubrovačkom nadbiskupu Ludovicu Beccadelliju", *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 39 (2001.), 258, koji ne prepoznaju da je riječ o Rozanoviću.

⁴⁷ Koncem listopada 1569. i početkom travnja 1570. Rozanovića nalazimo zabilježena kao jednog od skrbnika djeci pjesnika Ivana Vidalića (HR-DAZD-11, Općinski arhiv Korčula, kutija 94, sv. 175, listovi 15r i 86r), čime se datum Vidalićeve smrti pomiče unatrag barem do listopada 1569.; usp. Cvito Fisković, "Renesansni pjesnik Ivan Vidal Korčulanin u službi svoga zavičaja", u: *Baština starih hrvatskih pisaca*, Split: Književni krug, 1978., 256-271.

Slika 1: Početak Rozanovićeva pisma dubrovačkom nadbiskupu Lodovicu Beccadelliju iz 1571. godine, Harry Ransom Center, Sveučilište Texas u Austinu, Ranuzzi Family Manuscripts Ph 12834.30

Slika 2: Rozanovićevo potpis na kraju pisma dubrovačkom nadbiskupu Lodovicu Beccadelliju iz 1571. godine, Harry Ransom Center, Sveučilište Texas u Austinu, Ranuzzi Family Manuscripts Ph 12834.30

Osobito je važno Rozanovićevo autografnog i potpisano pismo od 14. prosinca 1571. godine upućeno negdašnjem dubrovačkom nadbiskupu Lodovicu Beccadelliju (nadbiskup 1555.-1564.), čije smo veze s Rozanovićem prethodno prikazali na temelju preživjele Beccadellijeve korespondencije. Rozanovićevo pismo danas se čuva u Harry Ransom Center na Sveučilištu Texas u Austinu, kamo je dospjelo kao dio ostavštine talijanske obitelji Ranuzzi, otkupljene 1968. godine (Slike 1 i 2).⁴⁸ Pisano je u Veneciji i poslano Beccadelliju koji se tada nalazio u Pratu, a jasno nam kazuje da su Rozanović

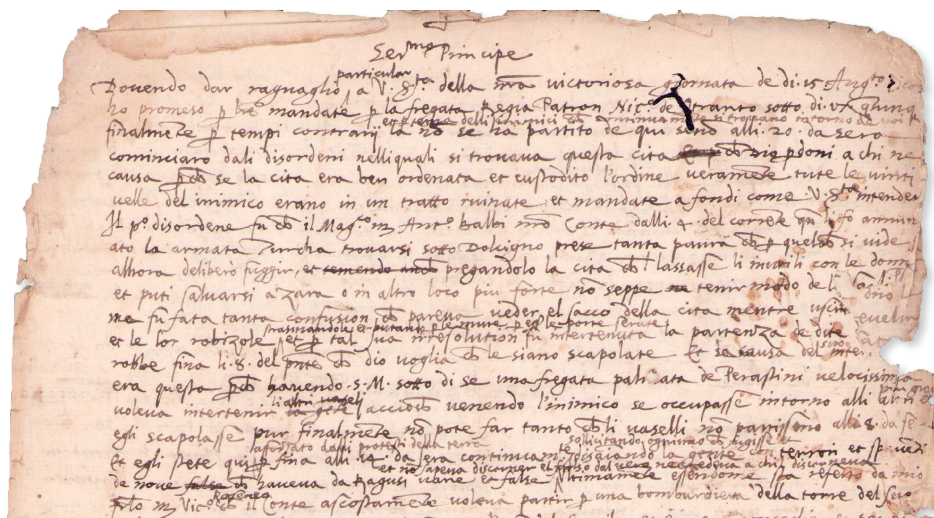
⁴⁸ Signatura: Ranuzzi Family Manuscripts Ph 12834.30. U ostavštini Ranuzzi nalazi se više vrijednih rukopisa vezanih uz hrvatske krajeve: Marulićev spis *Dalmatiae et Croatiae regum gesta* (nije naveden u kritičkom izdanju Marulićeva djela koje je priredio Neven Jovanović: Marko Marulić, *Latinska manja djela II*, Split: Književni krug, 2011.); *Vita del Principe Sultan Jachia* Rafaela Levakovića; pisma Stjepana Gradića; uputa Stjepanu Gradiću kao poslaniku u Pariz; izvještaj o štetama koje nanose uskoci na mletačkom teritoriju iz 1701.; breve pape Klementa XI. o trgovini s

i Beccadelli ostali u kontaktu i nakon što je Beccadelli napustio Dubrovnik. Rozanović je, kako objašnjava, u Veneciju stigao na poziv vlasti kako bi mu bilo objavljeno da će dobiti jednostavan beneficij u Padovi ili Veroni u iznosu od sto dukata, kao nagradu za trud i za lojalnost cijele obitelji u obrani Korčule. Ta je vijest povod da Beccadelliju ukratko ispriopovijeda kako se odvijao turski napad. Prije svega spominje bijeg mnogih sugrađana nakon što se pročulo da su Turci blizu, pa i bijeg samog kneza. Do tog je bijega došlo unatoč Rozanovićevim molbama i protivljenju. Nasuprot tome, nastavlja Rozanović, njegov otac, koji ima osamdeset i četiri godine i još uvijek čita i piše bez naočala a hoda bez štapa (*che pur anchora legge et scrive senza ochiali et ipse suis pedibus graditur nullo subeunte bacillo*),⁴⁹ i još trojica preuzeli su upravu gradom, odabrali dvjesto spremnih stanovnika i rasporedili ih gdje je trebalo za obranu. Dana 15. kolovoza došao je Uluz-Ali s 30 galija i galijuna. No Korčulani su izdržali bitku na moru i kopnu u trajanju od pet sati, te na koncu odbili neprijatelje zadavši im velike gubitke. Rozanović je odmah potom poslao vijesti u Veneciju i zapovjedniku mletačke mornarice Venieru. Ne propušta spomenuti da je sam zapovijedao bitkom (*Et per dir el vero a Vostra Santita Reverendissima, io ho fatto in Curzola el capitaneo*), ali ipak posebno navodi zasluge svojega brata Vice, među kojima i to da je pobio osamdeset neprijatelja, na razne načine zaustavio mnoge bjegunce te da je žene odjenuo u muškarce (*Et lui vesti le donne da maschi*) kako bi Turci stekli krivi dojam o broju branitelja u gradu. Ističe zatim da su se mnogi Korčulani nakon dramatičnog događaja obratili mletačkoj vlasti tražeći nagradu za svoje zasluge u borbi, ali da ju je dobio samo on, odnosno, dobio je obećanje o beneficiju u Padovi ili Veroni. Upravo zato piše Beccadelliju kako bi ga molio za pismo preporuke neimenovanom poslaniku, biskupima Padove i Verone te ako bude potrebno i papi, ne bi li se beneficij što prije i ostvario.

Vijesti koje je Rozanović poslao u Veneciju i koje spominje u upravo prikazanom pismu nasreću su nam se sačuvale, zajedno s molbama članova obitelji Rozanović u kojima se opisuje njihova uloga u obrani Korčule te s Antunovim konceptom kasnijeg pisma mletačkoj vladi kojim požuruje dobivanje beneficija. Sačuvane su i preporuke relevantnih mletačkih dužnosnika koje su priložene kako bi se osigurao pozitivan ishod. Svi navedeni dokumenti, redom pisani talijanskim jezikom, sačuvani su u rukopisnoj ostavštini korčulanske obitelji Arneri, a danas se nalaze u Državnom arhivu u Dubrovniku – Arhivskom sabirnom centru Korčula-Lastovo. Nešto je također iz drugih arhivskih izvora moguće saznati o spomenutim molbama drugih Korčulana da budu nagrađeni za svoje sudjelovanje u obrani grada.

Hrvatskom tijekom epidemije kuge 1709.; izvještaj o Dubrovačkoj Republici; izvještaj o putu dubrovačkog nadbiskupa Tomasa Cellesija u Dubrovnik (dva rukopisa).

⁴⁹ Latinski je dio teksta dijelom reminiscencija na stihove *dum superest Lachesi quod torqueat et pedibus me / porto meis nullo dextram subeunte bacillo* iz Juvenalove III. satire (stihovi 26-27).

Slika 3: Početak Rozanovićeve izvještaja mletačkom duždu nakon turskog napada na Korčulu 1571. godine, Državni arhiv u Dubrovniku, Arhivski sabirni centar Korčula-Lastovo, Rukopisna ostavština Arneri, kutija 248

Duži izvještaj koji je Rozanović poslao duždu nakon bitke s Turcima sačuvan je, kako ustanovljujemo usporedbom s pismom sačuvanim u Texasu, u njegovu autografu (Slika 3).⁵⁰ Iz "detaljnog izvještaja o našem pobjedonosnom danu 15. kolovoza" (*raguaglio particular della nostra victoriosa giornata de di 15. Augusto*) saznaje se da je ovo već drugo pismo koje šalje duždu, nakon što mu je neposredno poslije bitke poslao kraću vijest o pobjedi, po fregati koja je isplovila 20. kolovoza.⁵¹ Rozanovićev je cilj prikazati duždu koji su sve problemi postojali u gradu, zbog kojih je i došlo do neizvjesnog okršaja, jer bi se Korčulani, kako tvrdi, da je grad bio dobro uređen i čuvan, bili obranili od neprijatelja u jednom potezu. Zatim redom navodi šest takvih problema (*disordene*)

⁵⁰ HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 248.

⁵¹ Rozanović prvi izvještaj koji je poslao duždu spominje i u *Obrani*. Ondje kaže da je 17. kolovoza u Korčulu doplovio Nikola iz Otranta, prvenstveno kako bi nešto saznao o broju, snazi i potezima neprijateljske vojske, a kada je tri dana kasnije, odnosno 20. kolovoza, odlazio, Rozanović je po njemu poslao dva pisma, jedno za dužda, drugo za zapovjednika mornarice. Ipak je, kako pripovijeda u nastavku *Obrane*, sumnjao da je pismo za dužda do dužda i stiglo: "quae omnia num praestiterit, ignoramus. Vereor tamen in quibusdam eum defecisse. Nam auditum quidem fuit pro certo reditas fuisse litteras Augustino Barbadico sed non transfugam neque litteras ad Imperatorem perlatas" (Antun Rozanović, *Corcyrae Melanae opus*, 33, u: N. Pantar, *Rukopisi Državnog arhiva u Zadru*, odakle ćemo nadalje navoditi latinski tekst). Vjerojatno zato na početku ovog drugog, dužeg izvještaja Rozanović spominje duždu i raniji, prvi izvještaj, koji je sastavio i poslao promptno, odnosno istoga dana kada je Nikola iz Otranta stigao u Korčulu: "lettere mandate per la fregata regia patron Nicolò de Otranto sotto di 17. qualunque finalmente per tempi contrarii et per tema delli inimici che continuamente si trovano intorno de noi la non se ha partito de qui senon alli 20. de sera" (HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 248).

i potanko ih obrazlaže, a najdulje se zadržava na prvome od njih: korčulanskom knezu kukavici Antoniju Balbiju.

Mlečanin Balbi već je desetak dana prije bitke, kada su stizale vijesti da se Turci približavaju bokokotorskoj obali, razmišljao o bijegu, ali ga je od bježanja odvratilo protivljenje građana. Pokazao je veliku neodlučnost kada je trebao dopustiti da se žene i djecu prebaci u Zadar i da se uvede red u grad te tako spriječe pljačke i opći metež. Ostao je u gradu do 14. kolovoza uvečer, plašeći druge vijestima koje, prema Rozanoviću, nisu bile točne (*vane et false*), a sam nije znao razlučiti istinu od laži niti je htio ikome vjerovati. Kada je Rozanoviću, kako dalje pripovijeda, brat Vice javio da knez ima namjeru otići u tajnosti kroz probijeni otvor na tornju palače, Rozanović je pokušao preko kancelara Giacoma Scapanea, kneževa tajnika i savjetnika, poručiti knezu da ne napušta grad, a ako ipak odluči otići, da ne ostavi grad bez uprave i da ode javno, pod izlikom da odlazi po pomoć u Zadar, kako bi se izbjeglo širenje straha. Nakon toga Rozanović je bio pozvan kod kneza, koji ga je upitao je li sigurno da ode javno. Rozanović mu odgovara da je sasvim slobodan učiniti kako želi jer je on na vlasti, ali da bi bolje učinio kada bi ostao. Ako bi ipak odlučio otići, Rozanović mu savjetuje da bi bilo bolje da to učini bez skrivanja. Saznanja koja je knez imao o tome da će im se sljedeće noći približiti četrdeset ili osamdeset turskih brodova Rozanović nije smatrao pouzdanima, a dodatno je istaknuo da je u svakom slučaju bolje umrijeti časno i zajedno s drugima negoli pobjeći.

Nakon što se knez nije dao razuvjeriti, ponudio je Rozanoviću da on preuzme upravljanje gradom. Rozanović je to odbio, no obećao je pomoć onima koje knez odredi za novu upravu i predložio mu da to budu trojica najstarijih plemića, a četvrti član da bude iz redova pučana; naveo mu je i imena. Knez je nato pozvao Antunova vremenšnog oca Ivana Krstitelja Rozanovića (*homo de 84 anni anchora saldo de corpo et de animo*), Jeronima Gabriellija, Marina Obradi i Antuna Costu klesara te im je prepustio upravu grada pod izlikom da odlazi u Zadar tražiti pomoć protiv neprijatelja. Ni nastojanja ove četvorice da nagovore kneza da ostane nisu urodila plodom. Nakon što je knez otpraćen do vrata grada, Rozanović je dao zatvoriti otvor u tornju kneževe palače kroz koji je ovaj prethodno kanio pobjeći.

Drugi uzrok nereda u gradu bile su lažne vijesti da je dvadeset turskih brodova koji su se približavali otoku zapravo samo prethodnica iza koje slijedi čitava armada. Nato se oko dvjesto pedeset muškaraca sposobnih za borbu dalo u bijeg, a oko dvije petine njih bježalo je kroz otvore za topove u zidinama. Najveća je nesreća, prema Rozanoviću, bila u tome što su se brojni topnici dali u bijeg umjesto da zauzmu svoje položaje. Bio je potreban golem napor da se bijeg zaustavi, pa su tako Antun i Vice s oružjem u rukama stali pred otvor u palači koji su bjegunci ponovno otvorili, a kad je jedan Korčulanin izašao kroz vrata grada te bio pogođen metkom s turske galije, Vice je povikao da su Turci ušli u predgrađe i pohvatali sve bjegunce (*Li Turchi son in borgo*

et tuti chi son fugiti sono presi). Tom je njegovom domišljatošću, zaključuje Rozanović, bijeg ljudi zaustavljen.

Treća nevolja dogodila se kod crkve sv. Uršule kada su pogođena četvorica topnika; tada je poginuo Nikola Costa, *homo valoroso et animoso*, i stradalo još dvadesetak branitelja. Četvrta je nevolja zadesila kapetana topnika, kojemu su izgorjele ruke, noge i lice. Peta se, pak, desila još tri dana prije bitke, kada su branitelji pripremali topovsku tanad pa je komad eksplodirao i ubio jednog topnika, nakon čega su se pomoćnici topnika iz straha povukli. Na koncu, uzrok šestog problema bili su uskoci koji su se okomili na okolne krajeve. Kada su Pelješčani bježali od njih, susreli su se s Balbijevim nagovorima da mu predaju Pelješac. Zbog toga Pelješčani nisu Korčulanima dojavili da se približavaju Turci. Budući da su Uluz-Alijevi brodovi doplovili u tami noći, straže ih nisu mogle vidjeti do u zoru, kada su već bili preblizu.

Svi su ti problemi, nastavlja Rozanović, uzrok što su Korčulani izgubili dobru priliku da odmah potope tih dvadeset brodica s kojima je Uluz-Ali prispio uvjeren da je grad napušten i da u njemu nema oružja. Da su topnici bili na svojim mjestima noć prije one u kojoj im je sam Rozanović dodijelio položaje, ne bi se dogodilo ono što se dogodilo. Nakon dužeg tumačenja situacije s topnicima, Rozanović se ponovno osvrće na vlastitu ulogu: i sam je bio među njima jer ih je bilo premalo, pa ne traži oprost što je izašao izvan okvira svoje svećeničke službe jer je bila takva potreba i nije se moglo postupiti drugačije. Sada može tek zamoliti dužda za razumijevanje zbog takva prijestupa (*de tal excessu*), ali siguran da je postupio po savjesti. Ističe i ulogu svojeg brata Vice, koji je s dvije velike arkebuze, kako tvrde i svjedoci, pobio preko četrdeset neprijatelja. Broj pobijenih Turaka bio je golem (*forno amazati infiniti*), a korčulanski branitelji odmah su uzimali oružje s tijela ubijenih neprijatelja. Kada su uvidjeli da ne mogu svladati branitelje, Turci su se na koncu povukli, ali prethodno su pljačkali predgrađe, zapalili galije i još neko vrijeme kružili oko grada. Tu se Rozanovićev izvještaj prekida. Riječ je o nacrtu izvještaja u kojem se zatječe veći broj ispravaka i dopuna unesenih njegovom rukom, a jasno je da je isticanje uloge koju su Rozanovići imali u obrani Korčule već nagovještavalo molbu koju će ubrzo uputiti mletačkoj vladi kako bi za svoje zasluge primili i odgovarajuću nagradu.

Dokument koji sadrži samu molbu članova obitelji Rozanović – Antuna, Vice i njihova oca Ivana Krstitelja – također je nedovršen i vjerojatno je ponovno riječ o konceptu.⁵² Pisan je, kako ustanovljujemo, rukom Vice Rozanovića.⁵³ U njemu se izlažu zasluge koje

⁵² HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 248.

⁵³ Za autograf Vice Rozanovića vidi HR-DAZD-11, Općinski arhiv Korčula, kutija 522, sv. 914, zapis pod datumom 5. rujna 1568. *et passim*.

su trojica Rozanovića imali u obrani Korčule te se moli da se o tome saslušaju svjedoci.⁵⁴ Tadašnji knez, koji je naslijedio Antonija Balbija, odnosno nakon njega i privremeno postavljenog Anzola Trevisana, bio je Pietro Bragadin. Knez je, kako kažu Rozanovići, otkako je došao u grad čuo izvještaje o korčulanskom otporu Uluz-Aliju u kojem su veliku ulogu odigrala upravo njih trojica (*state le acction de noi Rosenei degne di eterne memoria*). Stoga ga mole da prikupi svjedočanstva očevidaca kako bi se napravile *le nostre patenti per memoria delli poster*. Ono što bi taj dokument sadržavao navedeno je u nastavku u četrnaest točaka, a na prvom se mjestu nalaze zasluge Ivana Krstitelja Rozanovića. On je, u dobi od osamdeset i tri godine, ulagao nemale napore da bivšega kneza Balbija odvratiti od bijega, stavljajući mu sebe i svoje sinove na raspolaganje. Knez je, međutim, ipak otišao, iako su ga da ne ode molili i arhiđakon i Vice. Arhiđakon je uvjerio Balbija da barem ne ode krišom te mu savjetovao da upravu grada preda četirima osobama od kojih je najstariji bio Ivan Krstitelj, kojemu je knez povjerio ključeve grada i koji je zajedno s ostalima sve vrijeme upravljao s najvećom mudrošću i vještinom, osobito tijekom sukoba, kad je s kopljem u rukama obilazio i bodrio suborce.

Molba se nastavlja detaljnim prikazom zasluga arhiđakona, odnosno Antuna Rozanovića. Navodi se kako je nekoliko dana prije sukoba popisao sve koji su se nalazili u Korčuli, odredio im položaj i dodijelio zaduženja.⁵⁵ Kada je vidio da ljudi bježe iz grada,

⁵⁴ Sve su molbe koje su Korčulani podnosili nakon obrane Korčule imale istu strukturu i predviđale su, nakon izlaganja zasluga i navođenja pretrpljene štete, preslušavanje svjedoka, kako proizlazi iz jednog kodeksa iz šesnaestog stoljeća u kojem je okupljeno nekoliko takvih molbi zajedno s iskazima svjedoka, uključujući molbu koju su podnijeli Rozanovići. Kodeks se nalazio u posjedu obitelji Lovričević, a zatim u posjedu obitelji Foretić, o čemu vidi Vinko Foretić, "Turska opsada Korčule g. 1571", *Vesnik Vojnog muzeja JNA* 5/2 (1958.), 73, bilj. 17. Nama je poznat tek iz sumarnog opisa koji nalazimo u ostavštini Vinka Foretića u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu (HR-H-DA-2013, kutija 125, svežanj naslovljen "Izvori"); u ostavštinama Foretić te Lovričević Pelava u Arhivskom sabirnom centru Korčula-Lastovo ne nalazi se ništa što bi odgovaralo Foretićevu opisu. Svjedoci koji su podržali molbu trojice Rozanovića saslušani su od 10. do 29. rujna 1571., no Foretić u svom izvodu ne spominje njihova imena. Čini se da je kodeks koji opisuje Foretić jednak neimenovanom kodeksu koji spominje već Ostoić kao "un manoscritto contemporaneo, in cui vi sono da venti deposizioni giurate sul merito dei Rosaneo" (N. Ostoić, *Compendio storico dell' isola di Curzola*, 14, bilj. 1). Nekoliko molbi s popisom svjedoka, ali bez njihovih iskaza, sačuvano je u prijepisu iz osamnaestog stoljeća u HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 246, broj 278, a nešto relevantnog materijala razbacano je i po kutiji 94 starog korčulanskog arhiva (HR-DAZD-11).

⁵⁵ Jedan popis vezan za obranu Korčule sačuvan je u kasnijem prijepisu u HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 246, broj 90-8. Za original iz kojeg je popis preuzet navedeno je da je bio pisan rukom kancelara Giacoma Scapanea. Scapaneo je zabilježio da su svi korčulanski plemići, izuzev onih koji su navedeni na popisu, pobjegli iz grada te da je nakon toga knez Antonio Balbi objavio da svi stanovnici koji nemaju namjeru napustiti grad trebaju doći pred njega i zabilježiti svoje ime, a on će im dati privilegij prema kojem seljaci i građani postaju plemići (*che da villani e cittadini siano nobili*). Balbijev proglas, kako se dalje navodi, objavljen je 9. kolovoza 1571. na uobičajen način u lođi, na talijanskom i na hrvatskom jeziku (*vulgari sermone et illirico interpretante me Jacobo Schiapponeo*). Slijedi popis onih koji su se došli zabilježiti, njih 35 na broju (nije sigurno da je dokument sačuvan u cijelosti). Uz četiri imena zabilježeno je *fuggito*, a uz više njih *inutile*. Na popisu se nalazi i *Il reverendo et eccellente messer padre Antonio Rosaneo dottor nobile*, uz čije je ime također navedeno *inutile*. U jednom izvještaju dubrovačkih poslanika s Pelješca iz toga vremena, koji se spominje u V. Foretić, "Turska opsada Korčule g. 1571", 82, bilj. 22, između ostalog

zajedno s bratom Vicom i s kopljem u ruci na izlazu je priječio prolaz bjeguncima, uz opomenu da bi ako izađu mogli biti ubijeni. Hrabrio je sve koji su bili na Revelinu i pomagao da se puca na galije, a kad je jedan kamen doletio s galije, proletio je pored njega vrlo blizu a da ga samim Božjim čudom (*per miracolo di dio*) nije pogodio. Obilazio je položaje i sam pucao ili pomagao topnicima ondje gdje je nedostajalo boraca. Na zvonik je podigao križ i crveno-zelenu zastavu kako bi njome ulio hrabrost u Korčulane i izazvao strah u neprijateljima. O svemu je tome, bilježi se dalje, napisao izvještaje za dužda, kapetana mora i providura u Dalmaciji. Toliko se nije štedio da ga je potom zadesila opasna bolest, od koje ga je samo Bog spasio.⁵⁶

Vice Rozanović, pak, preuzeo je zapovjedništvo na novoj kuli te je zaštitio i ogradio cijelu palaču i sva okolna mjesta, dao zaduženja vojnicima i mnoge noći probdio ondje za primjer drugima. Posebno se istaknuo kada je zaustavljao ljude da ne bježe, ne samo oružjem nego i ratnim lukavstvom (*stratagema*) kad je pustio glas da su sve bjegunce pobili neprijatelji iz zasjede i da je to vidio svojim očima. To se lukavstvo pokazalo spasonosnim. Vice je neko vrijeme pomagao topnicima, a zatim je u palači pronašao dvije velike arkebuze, kojima je pobio četrdeset ili pedeset neprijatelja. Drugo je njegovo lukavstvo bila zamisao da se na zidinama pokažu sve žene odjevene kao muškarci i pod oružjem; kada je neprijatelj to vidio, povukao se, no prije povlačenja nanijeli su, između ostaloga, velike štete kući Rozanovića, spalili su im brod, uništili vrt, cisternu i lozu u Lombardi i Donjem Blatu te zarobili jednog rođaka i njegovu obitelj. Nakon tog navođenja šteta koje su Rozanovići pretrpjeli, u zaključku se ponovno ističu njihove zasluge te se tvrdi kako bi da nisu bili uporni i odani Korčula sigurno bila izgubljena.⁵⁷

Sličnoga je sadržaja pismo trojice Rozanovića upućeno sinjoriji.⁵⁸ Ponovno ističu kako je otac, Ivan Krstitelj, bio među četvoricom upravitelja i među onima koji su davali naredbe i hrabрили druge jer se sam zbog starosti nije mogao boriti; kako je Vice zaustavio bijeg sugrađana tako što je pustio glas da su bjegunci pali u neprijateljsku zasjedu, pomagao topnicima i sam pucao iz topova, osmislio varku da se žene pokažu

se kaže da su s Korčule prije turskog napada poslani *persone disutili*, odnosno osobe "beskorisne za borbu". I u Rozanovićevu popisu sudionika borbe za Korčulu u *Obrani* naveden je jedan takav, *Toncus Osliza baiulus infirmus et inutilis* (A. Rozanović, *Coryrae Melenae opus*, 30). Na popisu za Balbija Rozanović je označen kao beskoristan za borbu zbog svog svećeničkog statusa, a kako se ipak na koncu borio s oružjem u rukama, u spomenutom pismu duždu zbog toga se ispričavao.

⁵⁶ Ne kaže se o kakvoj je bolesti riječ, no nedugo nakon bitke Korčulu je pogodila kuga od koje su stradali mnogi stanovnici otoka; vidi B. Baničević, *Korčulanska biskupija*, 121.

⁵⁷ Prema nekim formulacijama u N. Ostoić, *Compendio storico dell'isola di Curzola* (posebno str. 16, bilj. 2) reklo bi se da je tom autoru ovaj dokument bio poznat, a onda vjerojatno i drugi dokumenti iz arhiva obitelji Arneri. Svim sigurno su mu bila poznata pisma mletačkih senatora koja prikazujemo ispod. Ostoić izvore za svoje podatke navodi vrlo neodređeno.

⁵⁸ HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 246, broj 549. Pismo nije datirano; sačuvano je u prijepisu iz osamnaestog stoljeća.

na zidinama preodjevene u muškarce te s dvije arkebuze pobio nemali broj Turaka (*ho fatto macello non piccolo di Turchi*); kako je Antun, doktor i arhiđakon, pokušao razuvjeriti Balbija da ode i predloži privremenu upravu, popisao puk prije bitke i svakom odredio njegovo mjesto, s velikom spretnošću umirivao ljude, 17. kolovoza pismom obavijestio dužda o svemu što se zbilo te također obavještavao zapovjednike u Zaljevu (na Jadranu) i Dalmaciji. Sve što su uz pomoć Božju učinili stavljaju sada pred vlasti ponizno i bez razmetanja te mole nagradu koja će s jedne strane biti primjerena veličajnosti sinjorije, s druge pak njihovim zaslugama, kao i gubicima koje su pretrpjeli. U tom se kontekstu posebno naglašava kako Ivan Krstitelj, *povero gentilomo* od 84 godine, hrani četiri obitelji s dvanaest unuka, tri sina, tri snahe i jednu kćer udovicu, a da Vice podiže djecu s oskudnim imutkom.

Sačuvala su se i tri pisma vezana uz prikazane molbe obitelji Rozanović, sastavljena nakon preslušanja svjedoka. Riječ je o pismima mletačkih dužnosnika u kojima oni iznose svoje svjedočanstvo o zaslugama trojice Rozanovića te ih preporučuju za, kako se redovno ističe, zasluženu naknadu.⁵⁹ Privremeni knez Anzolo Trevisan u pismu od 30. rujna 1571. naveo je niz već nabrojanih pothvata trojice članova obitelji, a posebno je istaknuo kako je arhiđakon tijekom napada u nadasve kršćanskom, pobožnom i pohvalnom podvigu (*con Cristianissima, religiosa et laudabilissima opera*) postavio zastavu i križ na zvonik katedrale. Trevisan je ustvrdio da su dobrim dijelom upravo oni spasili grad i da su razlog što nije osvojen i uništen, a istodobno su pretrpjeli znatnu štetu jer su im spaljeni brod i kuća te uništeni posjedi i vrtovi. Kraća je izjava novoga kneza, Pietra Bragadina, datirana 25. listopada 1571., kojom prenosi uvjerenje stanovnika Korčule da su upravo Rozanovići najzaslužniji što je grad sačuvan u vlasti Venecije i ponizno moli da im se dodijeli nagrada. Naposljetku, providur Dalmacije Giacomo Foscarini 2. studenog iste godine preporučuje duždu glavne "autore" hrabre pobjede Korčulana, Ivana Krstitelja Rozanovića i njegove sinove, koji su, nakon što ih je unatoč molbama napustio knez, dijelom prijetnjama, dijelom lukavstvima zaustavili bijeg sugrađana i nadmudrili neprijatelje koji su se na koncu sramotno povukli. Foscarini zaključuje izjavom da podupire arhiđakonov zahtjev za primjerenom nagradom, a vidjeli smo ranije da bi to bio jednostavni beneficij u vrijednosti od sto dukata.⁶⁰

Sredinom prosinca 1571. godine Antun Rozanović već je u Veneciji, kamo je pozvan, kako smo vidjeli iz pisma Beccadelliju, da bi mu se priopćio pozitivan ishod njegove molbe.

⁵⁹ HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 246, broj 549.

⁶⁰ Nisu nam bili dostupni dokumenti na koje upućuje Matijaca, prema vijestima koje je dobio od Ambroza Kapora: "nekoliko foglio-volante prijepisa iz XVIII. st. u vezi ovog napadaja", i to "proglas kancelara Scapaneo od 9. VIII. 1571." te "saslušanje nekolicine zaduženih braniča grada od 28. VIII. 1571." (A. Rozanović, *Obrana Korčule*, 33, bilj. 1). Ono što smo našli o Scapaneovu proglasu iznijeli smo u bilješki 55 iznad. Saslušanja "braniča" bit će najprije povezana s već spominjanim molbama sudionika bitke.

S time su u vezi i dva pisma preporuke mletačkog Senata.⁶¹ Jedno su senatori uputili 31. prosinca 1571. svojim poslanicima u Rimu. Ukazali su na vjernost svojih podanika Rozanovića i njihov doprinos uspješnoj obrani Korčule. Među njima je i arhiđakon i doktor Antun, *persona di ottimi et esemplari costumi*. Senatori od poslanika traže da kada se susretnu sa Svetim Ocem zamole da arhiđakonu bude dodijeljen jednostavan beneficij u vrijednosti od sto dukata godišnje; tim beneficijem bit će dijelom ublažene mnoge nevolje njegove obitelji, dok će Antun imati veću mogućnost posvetiti se knjigama i pisanju (*alle lettere*), odnosno djelovanju kojim je već dosad puno toga dobroga napravio za grad. Traže i da se piše mletačkim upraviteljima u Padovu, Bresciu i Veronu kako bi s tamošnjim biskupima pokušali pronaći beneficij za Rozanovića. Drugo pismo nosi datum 7. ožujka 1572., a upućeno je upraviteljima u Veroni (*rettori di Verona*). Kako su im već više puta pisali, senatori žele na razmjern način uzvratiti arhiđakonu Rozanoviću za zasluge tijekom Uluz-Alijeve opsade. Mole ih da zagovaraju arhiđakona kod biskupa i u ime Senata dogovore da mu se dade jednostavan beneficij *senza cura* u vrijednosti od oko sto dukata. Rozanović je, obrazlažu, osoba dobra i uzorna života, koja pomaže starog oca i veliku obitelj, a također svojom učenošću (*dottrina*) neprestano radi sve što može za spas duša Mlecima odanih stanovnika Korčule.

Posljednji dokument koji osvjetljuje Rozanovićevo nastojanje da dobivanjem beneficija osigura pomoć čitavoj familiji njegov je autografski koncept, a riječ je o pismu koje je adresirano na *Serenissima Signoria*, kojoj Rozanović želi predočiti stanje u kojem se našao nakon odanog služenja Veneciji, a to je da već dvije godine čeka ispunjenje svoje molbe.⁶² Na temelju te izjave pismo se može datirati prema kraju 1573., a iz nastavka je jasno i da ga piše iz Mletaka. Vidjeli smo da je i 1572. i 1573. odsutan iz Korčule, što bi značilo da je na ispunjenje molbe čekao vjerojatno u Mlecima, gdje bi više mogao utjecati na one koji su o tome odlučivali. U pismu primjećuje da njegove zasluge nisu manje od zasluga mnogih drugih, ali kako mu nije namjera ponovno te zasluge navoditi, prenosi čuđenje svih što su drugi za svoje zasluge nagrađeni, dok samo on (*il pover p. Antonio Roseneo*) još nije dobio ni riječi priznanja. U Mletke je došao na njihov poziv i ne traži ništa povrh onoga što su mu sami senatori ponudili kada su odlučili tražiti od Rima njegovu nagradu. Oštrije se obrušava na izgovor koji je do njega došao, da senatori ne žele remetiti papine javne poslove. Pobija njihove argumente ističući da je njegova nagrada zaslužena i da nije privatna (ali se, kako kaže, ne hvali, jer vrlini nije potrebna hvala). Smatra također da će i papa biti zadovoljan ako vidi kako je Mletačka Republika dobrostiva prema svojim podanicima. Završava s molbom (*prego et supplico*) da mu se odgovori s barem nekoliko riječi. Iz prethodno navedenih dokumenata vidljivo je da je 1574. Rozanović ipak došao do beneficija, jer se te godine odriče položaja kanonika

⁶¹ HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 246, broj 549.

⁶² HR-DADU-SCKL, RO Arneri, kutija 248.

u Korčuli i spominje se kao mansionar u Padovi. Već 1573. nalazimo ga kao duhovnika sestara benediktinki samostana sv. Prosdocima u Padovi.⁶³

Prikazani dokumenti omogućuju nam da ipak nešto bolje razumijemo kontekst unutar kojeg su se korčulanski narativi o obrani Korčule oblikovali. Budući da su predstavnici mletačke vlasti napustili grad, autentične vijesti o događajima tijekom napada mogle su doći jedino od onih koji su ostali u Korčuli i suprotstavili se Turcima. Kao jedan od najučuenijih među njima, Antun Rozanović preuzeo je na sebe ulogu izvjestitelja, a očito je već u pregovorima s mletačkim knezom, kad je ovaj naumio pobjeći pred Turcima, odigrao važnu političku ulogu. Ta je uloga njemu dijelom sigurno bila predodređena i funkcijom koju je obavljao unutar korčulanske crkvene zajednice, jer je u odsutnosti biskupa kao vodeća osoba kaptola morao uživati autoritet među stanovništvom.⁶⁴ Rozanovićeve izvještaji prvi su pokušaji da se dramatični događaji u gradu detaljno opišu, a namjera im je očito bila dokazati kukavičluk i izdajstvo mletačkog kneza, koji je za obranu grada bio prva odgovorna osoba, te prikazati zasluge pojedinaca koji nisu pobjegli pred Turcima i koji su se posebno istaknuli u borbi. Oni su učinili ono što je trebala učiniti mletačka vlast: sačuvati Korčulu za Veneciju. Logiku tih izvještaja prepoznajemo i kasnije u molbama pojedinih branitelja i njihovih obitelji upućenima mletačkoj vladi u nadi da će biti nagrađeni za svoju žrtvu, a takvu je molbu podnijela i Rozanovićeve obitelj. Svaka je molba uključivala i saslušanje niza svjedoka. Jedan od zadataka ponovno uspostavljene regularne mletačke vlasti bio je dakle i kroz ovaj pravni mehanizam ustanoviti što se zapravo u gradu događalo i koje su se vijesti mogle prihvatiti kao autentično svjedočanstvo kako bi se moglo odgovoriti na pojedine zahtjeve za nagradama.

Sve se to na koncu prelilo – možemo reći i izlilo – u Rozanovićevo latinsko djelo po kojem je danas poznat, a u kojem prepoznajemo niz epizoda, likova, događaja i detalja koje smo već vidjeli u prikazanim dokumentima, a i podatak o tome da je Rozanović popisao sve one koji su ostali u gradu našao je svoju nesvakidašnju sliku u latinskom tekstu, gdje su prema koncu vjerno popisani svi oni koji su sudjelovali u obrani. Rozanović je materijal koji nalazimo u prikazanim spisima stavio sada u novi okvir,

⁶³ Tako proizlazi iz bilješke koja se nalazi na kraju prijepisa Rozanovićeve latinske pjesme u čast blažene Eustohije (Lucrezia Bellini, 1444.-1469.), koja je bila redovnica spomenutog samostana. Vidi kodeks B.P. 291/VIII, Biblioteca Civica, Padova, list 35v. Rozanovićeve mansionarija u Padovi mogla bi biti povezana upravo sa samostanom sv. Prosdocima, što treba posebno istražiti. O ovoj pjesmi i njezinu padovanskom prijepisu Vladimir Rezar, kojemu zahvaljujemo za ustupljene fotografije, priprema posebnu studiju.

⁶⁴ Biskup nije bio u Korčuli, a i njegov vikar otišao je s dosta svećenika. Tako je upravljanje crkvenim poslovima palo na arhidakona Rozanovića, kako bilježi u *Obrani* (A. Rozanović, *Povijest korčulanske pobjede*, 18). Rozanović uživa takav autoritet među stanovništvom – a u obrani Korčule sudjelovali su i stanovnici drugih mjesta na otoku koji su se sklonili u grad – da nakon uspješne obrane uspijeva odgovoriti branitelje od osvećivanja nad bjeguncima. To uspijeva svojim autoritetom, ali i svojim govorničkim umijećem (*et verbo et auctoritate*; isto, 32 te A. Rozanović, *Corcyrae Melenae opus*, 33).

upotpunio podacima, obradio na način koji je nova vrsta djela zahtijevala, uz puno više literarnih elemenata – uključujući čak i svoju propovijed, ali je osnovna nakana ostala ista: prikazati što se u Korčuli uistinu dogodilo. Izbor latinskog jezika, način obrade, ocrtavanje šireg konteksta, ekskursi o Korčuli, njezinoj povijesti, običajima i vjerskim tradicijama upućuju na to da je Rozanović pisao za međunarodnu publiku, za one koji su se nalazili izvan Korčule i do čijeg je suda autoru bilo posebno stalo. *Obrana Korčule* sigurno je napisana tek nakon Lepantske bitke (7. listopada 1571.), jer Rozanović na tu bitku aludira u svom tekstu, a činjenica da u prosincu 1571. u pismu Beccadelliju *Obranu* nikako ne spominje, iako Beccadellija izvještava o onome što se dogodilo, sugerira da se na pisanje dao najranije 1572., kada se već nalazi u Veneciji. Bilo kako bilo, i u svom proširenom, razrađenom i literarno obrađenom obliku Rozanovićevi narativni naponi ne bi se smjeli sasvim odvojiti od praktičnih ciljeva za koje su ovdje prikazani tekstovi sličnog sadržaja bili sastavljani. Takva se pretpostavka potvrđuje i razlikama koje nalazimo u pojedinim prijepisima *Obrane Korčule*, među kojima je najvažnija Rozanovićeva kasnija posveta djela mletačkom duždu, dosad poznata iz samo jednog prijepisa. Njezina rukopisna sudbina može se razumjeti samo u kontekstu cjelokupne predaje Rozanovićeva latinskog teksta, uključujući i njegov dosad nezamijećen autograf, što obrađujemo drugdje.⁶⁵

Zaključak

Na temelju iznesenih podataka može se Rozanovićeva biografija ipak znatno proširiti u odnosu na ono što se dosad o njemu prenosilo u literaturi. Rođen 1524. u Korčuli, vjerojatno 1542. dolazi na studij prava u Padovu. Tijekom studija zabilježen je kao svjedok dodjele doktorata 1544. te kao predavač kolegija *ars notaria* 1547./1548. U svibnju 1549. Rozanović je stekao doktorat iz građanskog prava. Vraća se na Korčulu i 1556. neuspješno natječe za mjesto kanonika korčulanskog kaptola. Dubrovački nadbiskup Lodovico Beccadelli, koji ga upoznaje zahvaljujući prijateljstvu s njegovim ocem Ivanom Krstiteljem, uzima ga u svoju službu u godinama 1557.-1558. Potkraj 1559. Rozanović odlazi u Rim, gdje godinu kasnije postaje član bratovštine svetog Jeronima, potom 1561. njezin sindik, a od 1562. do 1564. i predsjednik. Godine 1563., za vrijeme boravka u Rimu, sudjeluje u parnici braneći Beccadellijeva vikara Šimuna Menčetića, dok se 1564. povezuje, opet preko Beccadellija, sa zadarskim nadbiskupom Muziom Calinijem koji tada boravi u Rimu i koji pred povratak u Zadar razmatra mogućnost da Rozanovića imenuje svojim generalnim vikarom. Rozanović se, međutim, ipak odlučuje

⁶⁵ Naša rasprava "Rukopisna predaja *Obrane Korčule* Antuna Rozanovića" u postupku je objavljivanja. Rozanovićev autograf *Obrane*, zajedno s nizom njegovih dosad sasvim nepoznatih latinskih pjesama, dijelom vezanih za događaje iz 1571., locirali smo u Muzeju hvarske baštine u Hvaru.

vratiti na Korčulu, gdje 1565. postaje kanonik i arhiđakon korčulanskog kaptola. Na tom ga je mjestu zatekla i turska opsada Korčule 1571., u kojoj se istaknuo kao vođa i organizator korčulanske obrane. S obzirom na iznimnu ulogu koju su tijekom obrane odigrali on, njegov otac i brat Vice te s obzirom na materijalne gubitke koje je obitelj pretrpjela prilikom turskog pustošenja otoka, Rozanović od mletačkih vlasti traži nagradu za zasluge u obliku jednostavnog beneficija. Iščekujući odgovor vlasti, već se u prosincu 1571. nalazi u Veneciji, odakle upućuje pismo Beccadelliju i moli njegovu preporuku. Vjerojatno se vezano za spomenuti beneficij 1572. nalazi u Padovi, kada je još jednom zabilježen i kao svjedok na padovanskom sveučilištu, dok se u zapisnicima sjednica korčulanskog kaptola vodi kao "odsutan". Sljedeće godine zabilježen je kao duhovnik sestara benediktinki samostana sv. Prosdocima u Padovi. Godine 1574. iz Padove se, s položaja mansionara, odriče kanoničke časti na Korčuli. Umire u Padovi u rujnu 1580.⁶⁶

⁶⁶ Ponegdje se navodi da je Antun Rozanović bio učitelj i orguljaš (primjerice G. Kalogjera, *Iz književne baštine otoka Korčule*, Rijeka: Centar društvenih djelatnosti mladih, 1994., 96), no bit će da je došlo do zabune. Nema, naime, nikakvih potvrda da je Rozanović bio učitelj i orguljaš na Korčuli, dok za razliku od toga ima potvrda da je kao orguljaš, učitelj pjevanja i učitelj gramatike na korčulanskoj školi djelovao Ivan Krstitelj Rozanović, sin Antunova brata Filipa, u zadnjem desetljeću šesnaestog i prvom desetljeću sedamnaestog stoljeća, o čemu vidi Cvito Fisković, "Iz glazbene prošlosti Dalmacije", *Mogućnosti* 6-7 (1974.), 725-726, 735, 760. Prema već spominjanom rodoslovnom stablu Rozanovića i Antunov brat Vice imao je sina Ivana Krstitelja, koji je bio svećenik. Nismo našli potvrdu ni za nedokumentiranu tvrdnju da je Rozanović držao predavanja u renesansnoj palači Ismaeli.

TOWARD A NEW BIOGRAPHY OF ANTUN ROZANOVIĆ

IVAN LUPIĆ AND IRENA BRATIČEVIĆ

Summary

The article sheds new light on the life of Antun Rozanović (Antonio Rosaneo/Roseneo), a native of Korčula, in Dalmatia, who played a key role in the successful defense of his city from the Ottoman attack launched in the summer of 1571. Rozanović wrote a Latin account of the event that is at once a work of historiography, a literary narrative, and a memoir; it circulated in manuscript until its publication in Croatian translation in the second half of the nineteenth century. Archival sources in Croatia and abroad enable us to reconstruct Rozanović's biography with considerable certainty and to significantly advance our knowledge of Rozanović's travels and activities both before and after the dramatic events of 1571. Born in Korčula in 1524, Rozanović went to study law at the University of Padua around 1542, graduating in 1549. As a senior student there, for a while he taught *ars notaria* (1547-1548). Having returned to Korčula as a *doctor*, in the mid 1550s Rozanović aspired in vain to become a canon of the Korčula cathedral chapter; letters sent by the Ragusan archbishop Lodovico Beccadelli to his Italian friends reveal details of Rozanović's aspirations. Beccadelli was acquainted with Ivan Krstitelj Rozanović, Antun's father, and secured a post for Antun in his own curia in Dubrovnik (1557-1558). In late 1559 Rozanović traveled to Rome, where in the following year he became a member of the Confraternity of St. Jerome, the patron saint of Dalmatia; in 1561 we find him as the confraternity's syndic, while from 1562 until 1564 he served as its president. During his Roman stay, in 1563, Rozanović was a member of the defense team in a legal case mounted against Beccadelli's Ragusan vicar Šimun Menčetić; in 1564, through Beccadelli he met Muzio Calini, archbishop of Zadar (Zara), then residing in Rome. Calini's letters to Beccadelli indicate that he considered the possibility of appointing Rozanović as his vicar in Zadar. However, Rozanović decided to return to Korčula, where in 1565 he became a canon of the Korčula cathedral chapter as well as the chapter's archdeacon. As archdeacon, he organized the defense when in 1571 the

Ottomans attacked Korčula and the Venetian governor fled from the city. Because of the crucial role played in the battle by himself, by his father and by his brother Vice, Antun sought to obtain a reward from the Venetian authorities in the form of a simple ecclesiastical benefice, hoping that it would help his family recover from the damage the Turks caused to their land and property. Various surviving documents, most of them drafted by Antun, paint a detailed picture of the 1571 battle and its aftermath, providing a new context for the reading of his Latin work *Korčula Defended from the Turks*. In December of 1571 Rozanović traveled to Venice, where he hoped to receive a positive response to his family's supplication; from there he wrote to Beccadelli asking him to support his case in both Venice and Rome. In 1572 he is again found in the records of the University of Padua, where he attended the graduation ceremony of Bernardino Tespi from Udine; during the same period the records of the Korčula cathedral chapter regularly mention him as absent from the city and the diocese. A sixteenth-century manuscript connected to the convent of St. Prodocimo in Padua, featuring a Latin poem Rozanović wrote about Blessed Eustochium, describes Rozanović as the spiritual father of the Benedictine nuns there in 1573. In 1574, as a *mansionario* in Padua, Rozanović resigned from the post of archdeacon in Korčula. He died in Padua in 1580.